

СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАХОДІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ІЗОЛЯЦІЄЮ НЕПОВНОЛІТНІХ, У ВІТЧИЗНЯНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

МІРЮК Тетяна Михайлівна - здобувач Донецького юридичного інституту
МВС України

УДК 344; 344.1

В статті автором дається характеристика сучасного стану дослідження особливостей застосування кримінально-правових заходів, пов'язаних з ізоляцією неповнолітніх в доктрині кримінального права. Зазначено, що наука кримінального права є динамічною галуззю, яка повинна розвиватися для збереження відповідності вимогам сучасності та менталітету громадян країни. Автор звертає увагу на те, що в останні десятиліття вчені намагаються сформулювати певний понятійно-категоріальний апарат в межах ювенального кримінального права, однак різні підходи призвели до виникнення суперечностей та відсутності єдиного розуміння феномену інституту кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Автором вказано на слабкі місця в кримінальному законодавстві щодо застосування заходів, пов'язаних з ізоляцією.

Ключові слова: неповнолітній, домашній арешт, арешт, позбавлення свободи на певний термін, направлення в спеціальне навчально-виховне заклад, кримінальне законодавство, ювенальна юстиція, ізоляція, заходи, пов'язані з ізоляцією.

Наука кримінального права становить собою систему знань (інформації) у вигляді ідей, поглядів, концепцій, теорій, вчень про злочин і покарання, кримінальний закон і кримінальну відповідальність,

кримінально-правові норми (як первинні і основоположні елементи галузі права), юридичні конструкції та інститути, їх соціальну обумовленість і ефективність, принципи, закономірності і тенденції розвитку кримінального права, а також теоретичне осмислення практики законотворчої і правозастосовної діяльності у сфері кримінального права. Як самостійна і відносно відокремлена галузь знань наука кримінального права має властивий їй понятійний апарат – достатньо досконалу і розвинену систему категорій та понять (як наукових абстракцій), їх визначень (дефініцій) і відповідну їм систему термінів, які в більшості своїй знаходять відображення і нормативне закріплення у змісті кримінально-правових норм [1, с. 134]. Наука кримінального права – багатоконпонентний феномен, який потребує систематичних наукових пошуків, які б сприяли розвитку нових інститутів та удосконаленню наразі існуючих. На сьогодні чинний Кримінальний кодекс України (далі – КК України) є доволі виваженим та повноцінним нормативно-правовим актом, який на належному рівні регулює поведінку громадян держави, утримує їх від вчинення суспільно небезпечних діянь та відповідно реагує, якщо остання все ж таки мала місце. Така, більш-менш, довершеність кримінального закону є результатом постійного перегляду кожної окремої норми, вивчення статистичних даних, су-

дової практики. Останнє стало причиною внесення законодавцем у 2001 році низки новел, однією з яких став розділ, присвячений кримінальній відповідальності та покаранню неповнолітніх, які вважаються найбільш уразливою категорією суб'єктів. Однак, на жаль, не дивлячись на достатньо рішучий крок, більшість положень, які стосуються особливостей відправлення правосуддя у відношенні підлітків, залишаються недолугими та рудиментними, що призводить до втрати ними своєї користі та належного впливу. Прикладом є положення, в яких викладено специфіку ізоляції неповнолітніх злочинців від суспільства, які наразі потребують значного перегляду та відповідної корекції. Враховуючи останню тезу, а також те, що більша кількість відсотків успіху кримінального законодавства залежить від якісних наукових досліджень, вважаємо за доцільне зупинитись на оцінці стану останніх щодо особливостей застосування до неповнолітніх заходів, пов'язаних із ізоляцією більш детально.

Відтак, очевидним є той факт, що наука кримінального права (в тому числі на рівні галузі права, а також і на рівні галузі законодавства) широко залучає (так би мовити запозичує) й активно використовує для вирішення власних завдань і здійснення своїх основних і суттєвих функцій великий масив знань, що відносяться до сфери інших наук (інтеграційні зв'язки наук). До них належить перш за все філософія, соціологія, психологія, медицина (судова медицина), психіатрія (судова психіатрія), екологія, інші природознавчі, технічні, а також суспільно-гуманітарні науки. Особливе місце тут займають юридичні науки: філософія і теорія держави та права, соціологія права як загальнотеоретичні наукові дисципліни, а також галузеві науки: конституційне, міжнародне, адміністративне, цивільне, господарське, екологічне право та ін. Заслужують бути спеціально відзначеними науки, що утворюють відносно відокремлений кримінально-правовий блок (цикл) наук: кримінальне право, кри-

мінальний процес, кримінологія, кримінально-виконавче право, криміналістика та ін., які об'єднані загальним (єдиним) для них об'єктом дослідження, що має складну структуру і становить собою систему: «злочинність» – «кримінально-правова боротьба із злочинністю». Отже, відзначені інтеграційні зв'язки науки кримінального права з іншими галузевими науками вказують на те, що дана наука охоплює широке коло знань, які належать як до сфери кримінального права, так і до інших наукових дисциплін [1, с. 141]. Варто зазначити, що протягом останніх десятиліть вчені роблять спроби сформулювати певний понятійно-категоріальний апарат у межах ювенального кримінального права, однак різні підходи призвели до виникнення спорів та відсутності єдиного розуміння феноменів інституту кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Що стосується заходів, пов'язаних із ізоляцією неповнолітніх у вітчизняному праві, то необхідно відмітити, що науковцями було приділено увагу майже кожному окремому заходу.

Так, наприклад, розглядаючи деякі проблемні питання призначення покарань неповнолітнім, Н.Л. Березовська вказує, що недоліки позбавлення волі не оспоруються у літературі. При засудженні до покарання у виді позбавлення волі неповнолітній відривається від життя в нормальних умовах, ізолюється від суспільства, потрапляє в обстановку, яка різко відрізняється від життя на волі, де можливість залучення до антигромадських стереотипів поведінки значно зростає, а адаптаційні здатності особи до життя на волі після звільнення знижуються. Зазначені обставини посилюються й труднощами матеріально-фінансового характеру, з якими виховні колонії у цей час самостійно впоратися не в змозі. Тому вчена пропонує залишити позбавлення волі в системі покарань неповнолітніх злочинців лише за вчинення ними тяжких злочинів, пов'язаних із фізичним насильством над особою, та особливо тяжких злочинів [2, с. 158].

Ми абсолютно погоджуємось зі вченою, оскільки надмірна, невинуватена (у випадку вчинення нетяжких або неумисних злочинів) репресія над дитиною не тільки не здатна виправити девіантні схильності, але й може посилити останні через систематичне спілкування підлітка із більш жорстокими та професійними злочинцями. Необхідно звернути увагу і на те, що на сьогодні співробітники виховних колоній не забезпечують належного виховання злочинців, нівелюють своїми обов'язками. Більше того, мають місце регулярні факти корупції в закладах позбавлення волі, які також є дезорганізуючим фактором. Неповнолітній, перебуваючи в таких умовах, не тільки ще більше деморалізується, але й набуває окремих віктимних схильностей, які також можуть негативно вплинути на його психіку та перетворити на жорстокого, стабільного злочинця.

У цьому контексті слушною є думка В.В. Стадніка, який, досліджуючи проблеми виконання покарання у виді позбавлення волі щодо неповнолітніх, вказує, що слушним є зменшення наповнюваності закладів позбавлення волі для неповнолітніх (що дасть змогу поліпшити якість роботи вихователів, підвищити ефективність виправного процесу щодо неповнолітніх, зміцнити контроль за діяльністю персоналу, використанням фінансових та матеріально-технічних ресурсів). У свою чергу, це, за існуючої порівняно стабільної чисельності неповнолітніх, які засуджуються до позбавлення волі на певний строк, передбачає збільшення кількості цих закладів чи їх незакриття. Збільшення кількості виховних колоній передбачає можливість створення таких закладів у кожному регіоні, де буде визнано за необхідне організувати заклади позбавлення волі для неповнолітніх. Створення таких закладів, так би мовити «за місцем проживання», повинне сприйматися як захід, спрямований на поліпшення діяльності закладів позбавлення волі для неповнолітніх (це дасть змогу врахувати у рамках виправного процесу національні особливості неповноліт-

ніх, їх моральні задатки, кліматичні умови перебування, унеможливити приниження під час етапування, зекономити кошти, що витрачаються на етапування до інших установ [3, с. 201]. Думка вченого є справедливою, оскільки ізолювання підлітка в близькій досяжності до місця його мешкання спростить спілкування із близькими та родичами, зменшить психологічну напругу від значного віддалення від знайомих місць тощо. При цьому збільшення кількості місць позбавлення волі надасть можливість їх співробітникам приділяти належну увагу кожному підлітку, проводячи із останнім більше вільного часу.

Цікаві пропозиції щодо внесення змін у кримінальне законодавство України також має О.О. Северин. Вчена зазначає, що з метою вдосконалення комплексної системи покарань, не пов'язаних з позбавленням засуджених волі, а також, беручи до уваги можливість суду щодо належного мотивування прийнятого рішення відносно застосування до неповнолітніх правопорушників (що вчинили злочини невеликої та середньої тяжкості, а в деяких випадках і тяжкі злочини) інших, крім покарання, заходів кримінально-правового характеру, не пов'язаних з позбавленням неповнолітнього волі, доцільно запровадити в чинне кримінальне законодавство такі нові заходи кримінально-правового характеру, не пов'язані з позбавленням неповнолітнього волі: а) передача неповнолітніх до фостерних (прийомних, патронажних) сімей для успішної їх соціалізації; б) медіація; в) пробація. У межах цієї системи запропоновано внести, як уточнення, зміни до розділу XV Кримінального кодексу України такого змісту: «Застосування до неповнолітніх довічного позбавлення волі заборонено»; «Покарання у виді позбавлення волі встановлюється на строк від шести місяців до десяти років і застосовується до неповнолітніх у віці старше 16 років». «Неповнолітні у віці до 16 років, які вчинили суспільно небезпечні діяння, підлягають звільненню від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного

характеру, інших заходів кримінально-правового характеру, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства» [4, с. 10]. Зі свого боку Г.Й. Шнайдер, висновки якого базуються на даних численних соціологічних досліджень, вважає, що саме неповнолітні засвоюють найшвидше протиправні форми поведінки і складають про себе оманливу, негативну думку, яка далі у ході деліквентної поведінки посилюється, перетворюючи їх на дорослих злочинців. Тому у справах неповнолітніх необхідно максимально вдаватися до моделі соціальної реабілітації, одним з елементів якої є відхід у системі кримінальної юстиції від суворих і офіційних реакцій на правопорушення і злочини, як і на їх виконавців, і перехід до таких покарань, які можуть виконуватися із залученням громадських інститутів [5, с. 38; 6, с. 193]. На нашу думку, робота із неповнолітнім, який вчинив злочин, завжди повинна починатись із зустрічі з психологом та педагогом, котрі допоможуть правильно визначити наявні відхилення у психіці дитини, які впливають на поведінку, роблячи її девіантною. Тільки після цього є сенс розробляти механізм перевиховання та складати план роботи з неповнолітнім. Зазначене стосується і випадків призначення останньому менш репресивного, але при цьому також пов'язаного із ізоляцією заходу – арешту.

З цього приводу Н.М. Мирошниченко зазначає, що арешт буде більш ефективним, якщо неповнолітні будуть його відбувати вільний від навчання час (у вихідні дні, можливо, в нічний час). Така форма арешту не буде заважати навчання неповнолітнього, також він зможе спілкуватися з рідними, тобто знаходиться у сприятливій обстановці, що буде сприяти виправленню неповнолітнього. Також у кримінально-правовій літературі активно висловлюється думка щодо запровадження нового виду покарання для неповнолітніх, а саме домашній арешт. Такий вид покарання передбачений у законодавстві Великобританії, Франції, Німеччині, США тощо. У Франції засуджений до домаш-

нього арешту повинен знаходитись дома у вечірній час та у неділю, але в інший час може виходити з дому. У США домашній арешт полягає у забороні залишати своє місце проживання протягом певного строку [6, с. 200]. Варто вказати, що домашній арешт, якщо його розглядати як один із можливих видів покарання для неповнолітніх, є, з одного боку, максимально комфортним варіантом для підлітка, оскільки він не тільки знаходиться у звичних та знайомих умовах, але й не піддається надмірному впливу сторонніх осіб, при цьому залишаючись ізольованим. Однак, не можна виключити можливість негативної сугестії з боку батьків неповнолітнього злочинця, відсутність виховної складової (через брак стресового фактору, який присутній в арештних домах та виховних колоніях тощо), в тому числі, – відсутній контроль за інформацією, яку отримує неповнолітній. Таким чином, домашній арешт для нашої країни наразі є сумнівним заходом ізоляції підлітка, котрий потребує ретельного дослідження та розробленого механізму його впровадження в пенальну вітчизняну систему. До речі, в Україні сумнівними є і спеціальні навчально-виховні установи для дітей та підлітків, функції яких залишаються не до кінця виправданими.

Відтак, з цього приводу Т.І. Пономарьова вказує, що направлення неповнолітніх до спеціальної навчально-виховної установи не в повній мірі може відповідати змісту мети, з якою неповнолітній звільняється від покарання. Суть звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням заходу виховного характеру полягає у наданні судом можливості виправитися власними силами, самостійно зробити висновок щодо злочинності своєї поведінки та обсягу тієї шкоди, яку було завдано неправомірними діями. Саме з цією метою неповнолітній злочинець звільняється від необхідності перебування у виправних установах. Звичайно, заклади, означені в п. 5 ч. 2 ст. 105 КК України, не відносяться до установ кримінально-виконавчої служби, а є одиницями, що входять до систе-

ми Міністерства освіти та науки України, а умови перебування в них неповнолітніх злочинців у повній мірі відповідають вимогам, викладеним у Мінімальних стандартних правилах Організації Об'єднаних Націй, хоча в п.19 зазначено, що розміщення неповнолітнього в будь-яку виправну установу завжди повинно бути крайнім заходом, що застосовується протягом мінімально необхідного строку. Прогресивна кримінологія виступає за переважне використання заходів, що не передбачають

тримання неповнолітніх у виправних установах. Адже негативні наслідки цього заходу пов'язані з позбавленням волі, з ізоляцією від суспільства, відображаються на неповнолітніх більшою мірою, ніж на дорослому, оскільки зачіпають неповнолітнього на початковій стадії розвитку його особистості. Тому мета розглядуваного правила полягає в багатоаспектному обмеженні тримання у виправних установах: у кількісному («крайній захід») і часовому («мінімальний строк»). Крім того, фактич-

Виховна колонія [8].	Спеціальна навчально-виховна установа [9; 10].
Засудженим дозволено витратити для придбання продуктів харчування, одягу, взуття, білизни та предметів першої потреби гроші, зароблені у виправній колонії, одержані за переказами, за рахунок пенсії та іншого доходу, без обмеження їх обсягу;	Витрачання грошей допускається з дозволу та під контролем адміністрації школи.
Засудженим дозволено одержувати короткострокові побачення без обмежень і щомісяця одне тривале побачення.	Відвідування учнів (вихованців) батьками або особами, які їх замінюють, іншими родичами допускається з дозволу директора школи або особи, яка його замінює.
При сумлінній поведінці і ставленні до праці та навчання після відбуття не менше однієї четвертої частини строку покарання засуджені мають право на поліпшення умов тримання і засудженим може бути дозволено за постановою начальника колонії одержувати один раз на три місяці короткострокове побачення за межами виховної колонії.	За досягнення високих результатів у навчанні та в оволодінні професією, спеціальністю, за активну участь у виробничій діяльності та за інші досягнення застосовуються різні форми морального та матеріального заохочення учнів (вихованців), передбачені статутом училища.
Перелік і кількість предметів і речей, які засуджені можуть мати при собі, визначається нормативно-правовими актами Міністерства юстиції України.	Перелік предметів, виробів і речей, пересилання і збереження яких учням (вихованцям) забороняється, додається у відповідних нормативно-правових актах.
Засуджені, їхні речі і одяг, а також приміщення та територія колоній підлягають обшуку і огляду. Особистий обшук проводиться особами однієї статі із засудженими. Порядок проведення обшуків і оглядів визначається нормативно-правовими актами Міністерства юстиції України.	З метою недопущення зберігання заборонених предметів адміністрація школи має право проводити особистий огляд учня, його речей, а також посилок, бандеролей, передач, спальних та інших приміщень з наступним складенням протоколу.
Засудженим заборонено самовільно залишати призначену для перебування ізолювану територію, приміщення або визначене місце роботи, а також перебувати без дозволу адміністрації колонії у гуртожитках та відділеннях, у яких вони не проживають, або на виробничих об'єктах, на яких вони не працюють;	Особливості педагогічного режиму, умов виховання та утримання дітей у школі визначаються: спеціальним режимом дня та системою навчально-виховної роботи; постійним наглядом та педагогічним контролем за ними; обмеженням можливості вільного виходу учнів за межі території школи без супроводу спеціально уповноважених осіб у порядку, встановленому МОН.

но перевага повинна надаватися «відкритим» установам перед «закритими» [7, с. 202].- Дійсно, дослідження нормативно-правової бази з питань кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх дозволили підсумувати, що обсяг забороненої поведінки, а також прав та свобод дитини майже однаковий під час перебування останньої в навчально-виховній установі та виховній колонії.

Отже, позиція законодавців з приводу поміщення підлітка до спеціальної установи дає підставу думати про існування нормативної фікції, звичайної підміни понять, наприклад, виховної колонії на навчально-виховний заклад. І в одному, і в іншому випадку до неповнолітнього будуть висуватися певні вимоги, викликані встановленим у закладі режимом, які той матиме виконувати, а його права та свободи будуть обмеженими. Наведене вище підтверджує КПК, у якому у ч. 3 ст. 501 зазначено, що при застосуванні до неповнолітнього примусового заходу у вигляді направлення до спеціального навчально-виховного закладу на кримінальну міліцію у справах дітей покладається обов'язок доставити неповнолітнього до спеціального навчально-виховного закладу. А ч. 1 ст. 502 зазначає, що ухвалою суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться спеціальна навчально-виховна установа, неповнолітній може бути достроково звільнений від примусового заходу виховного характеру. Таким чином, розглядуваний примусовий захід виховного характеру є лише привілейованим покаранням, але не звільненням від нього. З іншого боку, позиція була б інакшою у випадку звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності, саме тоді направлення неповнолітнього до спеціального навчально-виховного закладу було б доцільним у якості спеціальної превенції [7, с. 202]. Дійсно, в цьому контексті доцільно казати про виділення направлення до спеціальної навчально-виховної установи в окрему, самостійну норму, яка може стати повноцінною заміною покарання у вигляді арешту для неповно-

літніх. Це ж дозволить більш індивідуалізувати покарання для підлітка, відділити останнього від дорослих злочинців.

У цьому контексті нашу думку підтримують й Є.С. Назимко та А.В. Обод, які вказують, що, враховуючи подібність примусового заходу виховного характеру до такого покарання, як арешт (за ознаками ізоляції в спеціально пристосованих установах та відносно незначного строку тримання), а також те, що за своєю сутністю він є менш репресивним, ніж арешт, доцільно викласти норму під номером «100-1» у наступній редакції: *Стаття 100-1. Направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей та підлітків: Направлення до спеціальної навчально-виховної установи для дітей та підлітків полягає у триманні неповнолітнього, який вчинив злочин невеликої або середньої тяжкості та до якого раніше було застосовано звільнення від покарання із застосуванням заходів, передбачених ч. 2 ст. 105 цього Кодексу, за умови якщо його поведінка доводить відсутність необхідності застосовувати покарання у вигляді позбавлення волі, в умовах ізоляції в спеціально пристосованих установах, які належать до сфери управління МОН України до його виправлення, але не більше ніж на три роки [11, с. 99]. Зазначене, на думку вчених, дозволить розширити перелік видів покарання неповнолітніх, надасть можливість уникнути надмірного суддівського суб'єктивізму під час прийняття рішення щодо призначення покарання та звільнення від нього, диференціювати межі кримінальної відповідальності неповнолітніх в залежності від наявності факту повторності, тяжкості вчиненого суспільно небезпечного діяння тощо [11, с. 99]. Така пропозиція, на нашу думку, є в повній мірі виправданою, – самостійна норма надасть можливість розмежувати вплив на неповнолітнього злочинця відповідно до тяжкості вчиненого ним діяння, при цьому акцентуючи увагу на необхідності виховного елементу, його лобіюванні каральним.*

Таким чином, аналіз ювенальної кри-

мінально-правової доктрини з питань особливостей застосування до неповнолітніх заходів, пов'язаних з ізолюванням, дозволив підсумувати, що на сьогодні існує низка невирішених питань, серед яких: вдосконалення інститутів медіації, пробації та відновлювального правосуддя, що сприятиме відходу від позбавлення волі дітей, які вступили у конфлікт із законом та переходу до більш прогресивних заходів карального та виправного впливу; розгляд можливості застосування до неповнолітніх злочинців покарання у вигляді домашнього арешту, що за певних умов (доведення позитивного впливу батьків на дитину, відсутність негативних факторів, доступу до спілкування з деморалізованими підлітками тощо) може мати позитивний, виховний та виправний вплив; перегляд примусових заходів виховного характеру, позбавлення їх каральних та репресивних ознак; перегляд переліку видів покарань та звільнення від покарань підлітків, а також відповідних строків та правових наслідків. Зазначене, на нашу думку, сприятиме розвитку інституту ювенальної юстиції, вдосконалив вітчизняне кримінальне законодавство в частині кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх, а також знизить загальний рівень злочинності в Україні, покращуючи при цьому кримінологічну картину.

Література

1. Панов М. І. Наука кримінального права і проблема її міждисциплінарних зв'язків / М. І. Панов, Г. М. Анісімов // Юридична наука. - 2015. - № 1. - С. 133-142.

2. Березовська Н. Л. Деякі проблемні питання призначення покарань неповнолітнім / Н. Л. Березовська // Вісник Асоціації кримінального права України, 2014, № 1(2). - с. 158-168.

3. Стаднік В.В. Виконання покарання у виді позбавлення волі щодо неповнолітніх : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08 «Кримінальне

право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Львів, 2017. 262 с.

4. Северин О. О. Застосування до неповнолітніх заходів кримінально-правового характеру, не пов'язаних з позбавленням волі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / Северин О. О. - Запоріжжя, 2009. - 18 с.

5. Астемиров З. А. Уголовная ответственность и наказание несовершеннолетних / З. А. Астемиров. - М.: Юрид. лит., 1970. - 245 с.

6. Мирошніченко Н. М. Деякі пропозиції вдосконалення законодавства щодо заходів кримінально-правового впливу на неповнолітніх / Н. М. Мирошніченко // Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані / Н. М. Мирошніченко. - Одеса, 2016. - С. 189-207.

7. Пономарьова, Т. І. Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх: проблемні питання та шляхи їх вирішення [Текст] / Пономарьова Тетяна Ігорівна // Вісник кримінологічної асоціації України : зб. наук. пр. / Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : ХНУВС, 2014. - № 7. - С. 195-203. - Бібліогр. : с. 202-203

8. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 № 1129-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

9. Положення «Про школу соціальної реабілітації» № 859 від 13 жовтня 1993 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/859-93-%D0%BF>

10. Положення «Про професійне училище соціальної реабілітації» № 859 від 13 жовтня 1993 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/859-93-%D0%BF>.

11. Назимко Є.С. Окремі питання застосування до неповнолітніх примусового заходу виховного характеру у вигляді направлення до спеціальної навчально-ви-

АНОТАЦІЯ

У статті автором надається характеристика сучасного стану досліджень особливостей застосування кримінально-правових заходів, пов'язаних із ізоляцією неповнолітніх у доктрині кримінального права. Зазначається, що наука кримінального права є динамічною галуззю, котра повинна регулярно розвиватися задля збереження відповідності вимогам сучасності та менталітету громадян країни. Автором звертається увага на те, що протягом останніх десятиліть вчені роблять спроби сформулювати певний понятійно-категоріальний апарат у межах ювенального кримінального права, однак різні підходи призвели до виникнення спорів та відсутності єдиного розуміння феноменів інституту кримінальної відповідальності та покарання підлітків. Автором встановлено слабкі місця в кримінальному законодавстві в частині застосування до неповнолітніх заходів, пов'язаних із ізоляцією.

Ключові слова: неповнолітній, домашній арешт, арешт, позбавлення волі на певний строк, направлення до спеціальної навчально-виховної установи, кримінальне законодавство, ювенальна юстиція, ізоляція, заходи, пов'язані з ізоляцією.

ховної установи / Є. С. Назимко, А. В. Обод.
// Міжнародний науковий журнал «Верховенство права». – 2018. – №2. – С. 93–100.

SUMMARY

In the article the author gives a description of the current state of research criminal law measures related to the isolation of minors in the modern doctrine of criminal law. It is noted that the science of criminal law is a dynamic industry, which must be developed regularly in order to preserve conformity with the requirements of modernity and mentality of the citizens of the country. The author pays attention to the fact that over the past decades, scientists have attempted to formulate a certain conceptual categorical apparatus within juvenile criminal law, but different approaches led to disputes and the lack of a unified understanding of the phenomena of the institute of criminal responsibility and punishment of minors. With regard to the activities related to the isolation of minors in the domestic, it should be noted that scientists have been paying attention to almost every single event. Indicates the insufficiently investigated nature of domestic arrest, considering the possibility of its prediction as a possible form of punishment for minors. The author pays attention to the fact that home arrest is, on the one hand, the most comfortable option for a teenager, since he is not only in familiar and familiar conditions, but also does not suffer from excessive exposure of unauthorized persons, while remaining isolated. On the other hand, it is impossible to exclude the possibility of negative influence from the part of the juvenile offender's parents, the lack of an educational component (due to the lack of a stress factor present in arrested homes and educational colonies, etc.), including the lack of control over the information received by the juvenile and its utility. The weaknesses of the criminal law in terms of criminal liability and juvenile delinquency are established.

Key words: juvenile, house arrest, arrest, imprisonment for a certain period, referral to a special educational institution, criminal law, juvenile justice, isolation, measures related to isolation.